СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 214. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 14. вересня, 1923. VOL. XXXI. No. 214. Jersey City, N. J., Friday, September 14, 1923. THREE CENTS

ВУГЛЕВІ КУПЦІ ПРОТИ ВУГЛЕВОЇ ЗГОДИ

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Товариство дрібних купців вугля предложило федеральній вуглевій комісії свою заяву, в котрій обжаловує пенсилвенійського губернатора Пиншо, що він зробив угоду межи вуглевими робітниками та властителями копалень в той спосіб, що інтереси публики та купців вугля пожертвував для інтересів робітників.

Вони просять вуглеву комісію, щоби вона розвела широке й докладне слідство над сим контрактом та всею вуглевою ситуацією. Вони з обуреннем протестують проти закиду губернатора Пиншо, що вони тягнуть великі зиски з торговлі, а зате зі свого боку остерігають перед державним соціялізмом, який вони добачують в пропозиціях та політиці Пиншо.

БОРОТЬБА ПРОТИ КЛЕНА В ОКЛАГОМІ

ТУЛСА, Оклагома, 12. вересня. — Коли стейтовий губернатор приїхав до сього міста, щоби особисто оглянути виконуванне военного стану стейтовими війсками, до нього підійшла горожанська депутація, зложена переважно з місцевих купців, та просила його о знесенне виїмкового стану.

Губернатор, запросивши делегацію на конференцію, предложив їм свої услівя, під якими він готов знести виїмковий стан. Губернатор заявив, що велика частина судової адміністрації, а передовсім іменованне присяжних суддів находиться в руках потайної організації Ку-Клакс-Клена, та що через се ніякий вимір справедливости для проступників зі сеї організації неможливий; через се губернатор ставить як першу умову знесення виїмкового стану резиґнацію судових урядників, що мають нагляд над вибором присяжних суддів.

72,000 ЛЮДИЙ ПОКАРАНО ЗА ПЕРЕСТУПЛЕННЄ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Генеральний прокуратор (міністер судівництва) Догерті предложив президентови Кулиджови звіт з виконування прогибіційного закона. Зі звіту виходить, що від часу виконування закона, т. є. від 16. січня 1920. року, федеральні суди розглядали понад 90 тисяч справ нарушення сього закона та що з них 72,489 покінчилося засудом обжалованого. Разом всіх засуджених покарано на суму 12,367,600 долярів, а всі вязничні кари виносять 3,000 років.

РОБІТНИЧИЙ КОНГРЕС В КАНАДІ

ВАНКУВЕР, Бритийська Колумбія, 12. вересня. — Тут відбулася 39. річна конвенція канадийських промислових юній.

Одною з головних справ, порушених на конгресі, було питанне дальших зносин з Американською Федерацією Праці та Межинародними Промисловими Юніями. Майнерські юнії з Нової Шкотії робили ріжні закиди Юнайтид Майн Воркерс оф Америка та домагалися зірвання зносин з Федерацією Праці. Остаточно по довгій дискусії постановлено далі остатися в Американській Федерації Праці.

ШІСТЬ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ЯПАНОВИ

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Американський Червоний Хрест уже перейшов суму 5 міліонів долярів, яку він хотів зібрати на допомогу жертвам землетрусу в Япані, та вже зближається до суми 6 міліонів.

Місто Ню Йорк зложило зі сього більше як половину.

МОРСЬКІ ФИЛІ ЗНИЩИЛИ МІСТО

МЕКСИКАЛІ, Каліфорнія, 12. вересня. — Тут одержано бездротним телеграфом вістку, що морські филі, видно викликані тими самими причинами, що японський землетрус, знищили вчора місточко Сан Хосе де Кабо, невеличку рибацьку оселю на західнім побережу Долішної Каліфорнії.

Число жертв ще не відоме. Не може воно, однак, бути більше як 500 душ.

Ріжні корабельні підприемства, які повідомлені про филі, приказали були своїм кораблям вертати до портів та виїздити десь в безпечнійше місце, вислали їм зараз другий приказ їхати з товарами ратувати жертви катастрофи в Сан Хосе.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ НА МОРЮ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 12. вересня. — На Тихім Океані недалеко Пойнт Арґуело, відомого „гроба кораблів", зударилися зі собою военний корабель Тексас та тягаровий корабель Стіл Сіферер.

Один корабель наїхав на другого в незвичайно густій мраці. Шкода не була значна, і оба кораблі могли поїхати, кождий в свою дорогу, власними силами.

ВЖЕ ВПАВ ПЕРШИЙ СНІГ СЬОГО РОКУ

ДЮЛУТ, Минесота, 12. вересня. — Коло полудня почав тут нині перепадати сніг. Температура тоді була 45 степенів.

З недалекої місцевости Айренвуд, Мишиген, доносять, що там сніг падав 20 мінут.

Вашінгтонське бюро погоди звідомляе про цілу струю холодного воздуха, розтягаючуся з Алберти на півночи через Минесоту, Норт Дакоту, Монтану та північну частину стейту Вайоминг.

АСЕКУРАЦІЯ ЗА ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Нюйорське асекураційне підприемство „Говм Іншуренс Ко. оф Ню Йорк" виплатило Університетови Індіяни півтора тисячі долярів обезпечення за затьміння сонця з дня 10. вересня.

Університет заплатив премії $150, колеґія $500.

ПЛЯНУЮТЬ АРЕШТОВАННЄ БУВШОГО ГУБЕРНАТОРА.

Стейтовий суд в Чарлстоні, Савт Каролайна, припоручив предложити лаві присяжних суддів, чи мається арештувати та обжаловати за банкові надужиття Вилсона Гарвея, бувшого стейтового губернатора, та директора збанкротованого банку Ентерпрайз Бенк оф Чарлстон.

ВИСТАВНИЙ ЖЕБРАК.

Нюйорська поліція арештувала 26-літного Вілієма Гілі, котрий, не маючи одної руки, жебрає по головних вулицях міста. При ньому найдено 58 долярів дрібними грішми. Поліція каже, що він має дім в Бостоні, що живе в першоряднім нюйорськім готели та має авто, котре держить в гаражу.

ЖІНКА АДВОКАТОМ МУРИНА-ВБИЙНИКА.

Езала Робертсона, Мурина, що, обжалований за вбийство, стає перед суд в Бенкенсеку, Ню Джерзі, буде боронити Анна Гоґен. Се перша велика карна розправа, на котрій оборонцем виступає женщина.

БАЛАКУЧИЙ ПРЕМІЄР.

Доносять з Франції, що французький премієр хоче перевисшити всіх французьких балакунів. Обіцяв він, що в неділю, дня 2. вересня, виголосить 12 промов у французькій провінції Ббітонії.

З ЧОГО МОЖНА РОБИТИ ЗАКИДИ У ПОЛЬСЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ?

„Газета Варшавска" та „Ржечпосполіта" подали до відома, що Пілсудскі має бути евангеликом. Инші часописи стверджують святошно, що він є римо-католиком!

ДИКИ В КАЛУСЬКІМ ПОВОТІ.

З Калуша пишуть нам і і з околиці Войнолова недавно тому появилася стада диків (диких кабанів). Ходять цілими гурмами, по кільканацять штук і заподіюють шкоди п ополях. Бараболі, збіжжа, кукурузу, що є недалеко лісів падуть жертвою кабанів. Доходить до того, що на кількох морґах, засаджених барабольми, як перейдуть дики, остає лише бадилля, а з бараболь ані сліду. Тому власники цих піль, нераз мусять переорювати знищені загони й засівати новим зерном.. Польовання в калуському повіті заборонене. Наслідком знищення піль збільшуеться.

ПІЛСУДСКІ В РОЛІ МЕМУАРИСТА.

На книгарських полицях Львова появилася книжка Пілсудского п. з. „Мої спомини про бл. п. Г. Нарутовіча". Книжку розхоплюють; передбачується свіжий наклад.

Кірм цього Пілсудскі задумує далі видати „Мої спомини з війни з большевиками" та свої мемуари.

З ІСТОРІЇ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД

Першим, що давав вказівки як штучно фабрикувати мінеральний сірчані води, був італійський лікар Альдебрандіно ді Сієна. Він радви сірку перетарювати сильно у воді. Перші аналізи мінеральних природних вод видав 1570 р. Леонгард Турнізер у Берліні, в книжці п. з. „Про зимні і теплі мінеральні і металічні води". В цій книжці говорить також, що мінеральні води можна штучно виробляти. Около 1735 р. фабрикував у Галле (Німеччина) Франц Горман ріжні штучні води. Він оставив приписи для алькалічних, горячи і карльсбадської соди. Перший апарат для фабриканції мінеральних вод винайшов Ф. Венель, лікар і хемік у Монтпеліє (Франція). В замкнені начиння вливав сільний квас для розчину соди. Також славний англійський хемік Прістлей займався подібною фабрикацією около р. 1772. Одначе фабрикації на велику скалю почались щойно в найновіщих часах.

СВІТОВІ ЖНИВА.

Згідно з дотеперішними обчисленнями з усіх держав (за виїмкою Росії), що рівнається 70 проценам жнив цілої Европи, — можна сподіватися, що жнива 1923 року будуть більші від попередніх о 21 метричних сотнарів, або 17 процент. Загальна продукція богато більша, як перед світовою війною. З дочисленням продукції Японії й Індії числять приріст на 23 міліони, або 4 процент супроти жнив з року 1922,

БОРОТЬБА З АНАЛЬФАБЕТИЗМОМ У РОСІЇ.

в Росіїнсвтдкаоиєуяпімбйі--д

Комісар народньої просвіти в Росії Луначарський обіцяв був, що 1 січнь 1920. року у совітській Росії не буде ніодного анальфабета. Та згідно з останньою статистикою є в Росії (европейській) найменше около 19 міліонів, на Україні 12 міліонів а на Кавказі 1 і пів міліона анальфабетів. Тепер обновляються праці для поборювання анальфабетизму . . .

З ДОМОНИ п. ЛІСКОВАЦЬКОГО.

Перед кількома роками урядовий комісар Народнього Дому п. Лісковацький отворив бурсу, до якої приняв 7 реміснчих термінаторів. А що нині о „одномишленників" п. комісаря трудно, то в принятих до бурси питомців впоюють „русскість" насильно. Буває, що це не поведеться. Тоді вони опиняються на бруку. Так було з двома Волинцями, які належали до пласту, а отсе недавно з 7 термінаторами, які не могли наломитися до „русскости". Згаданих хлопців приняла Українська ремісничо-промислова бурса, яка одначе не розпоряджає ані відповідними фондами ані поміщенням. Від 1. вересня приймати муть до бурси Народнього Дому тільки „птенців", за яких русскість заручать родичі, або кревні. . .

ДОРОЖНЯНІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПОЗНАНІ.

Минулої пятниці прийшло в Познані до доріжняних заворушень на площі Санежинського. На яринному ринку прибрало заворушення ще острійші форми. Коли селяне і торговці зажадали незвичайних цін в порівнанню з цінами попереднього торгу, публика кинулася на вози і столи та почала рабувати. Поліція виявилася безсильною і мусіла опорожнити ринки вже о 11. год. перед полуднем.

КАТАСТРОФА НА ВИСЛІ.

Недавно трапилася на Вислі недалеко Полоцька катастрофа, яка потягла за собою життя кількадесяти людий. Коли дві лодки, перетяжені робітниками, найшлися на середині ріки, зірвалася сильна буря, яка вивернула першу лодку. Робітники почали перескакувати да другої. Під надмірним тягарем почала тонути і друга лодка. Вихор і далеке віддаленне від берега унеможливлювали ратунок. З кількадесяти людий, які були на лодках, вратувалось тільки трое дітий, які змогли причепитися до лодки. Решта 34 осіб потоунла.

ВИПЛАТА ПЛАТЕНЬ ПОЛЬСЬКИ УРЯДНИКАМ.

З Варшави доносять, що платні польських державних урядників будуть виплачувані двічі в місяць. З початком місяця будуть виплачені основні платні разом з попердніми додатками, в середині місяця натомісць буде перетедена виплата доріжняного додатку, обчислюваного статистчними комісіями кождого 2 і 16 в місяци.

НІМЕЧЧИНА ПРИЗНАЄ, ЩО ПОТЕРПІЛА НЕВДАЧУ В РУРЩИНІ

БЕРЛІН, 12. вересня. — Німецький премієр Штреземан заявив нині на зібранню редакторів, що Німеччина зачала вже неформальні переговори з Францією у справі полагоди спору і порозуміння.

У своїй бесіді він натякнув недвозначно на те, що Німеччина потерпіла невдачу в боротьбі з окупаційною силою Франції в Рурщині, та що вона готова уступити. Він не сказав, що вона готова зробити се без застережень, але згода з тим поглядом вказує, що Німеччина у сій справі не буде отягатись.

Найважнійшим питанням для Німеччини у сьому спорі з Францією, казав він, приверненне правильних відносин в Рурщині. Се станеться, якщо буде там привернена німецька суверенність, а се основне домаганне Німеччини до окупантів.

Далі він заявив, що Німеччина готова до уступок для Франції, до признання їй відшкодовань і запорук, що сі відшкодовання будуть в означеному часі сплачені.

СТРІЧА ПРЕМІЄРІВ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Дня 21. с. м. прибуде сюди британський премієр Стенлі Болдвин на конференцію з французьким премієром Раймондом Пуанкаре.

Вони мають обговорити питанне полагоди спору з Німеччиною ізза Рурщини.

КАЖЕ, ЩО ФРАНЦІЯ НЕ ОПОРОЖНИТЬ РУРЩИНИ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Тутешній дневник „Матен" пише, що Німці обдурюють себе, коли думають, що Франція опорожнить Рурщину на самі тільки обіцянки Німеччини.

АНГЛІЯ БОЇТЬСЯ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОЇ СПІЛКИ

ЛОНДОН, 12. вересня. — Британські політичні і промислові круги вважали вже з довшого часу, що небаром прийде до порозуміння між французьким і німецьким промислом і до умови на основі взаїмного співділання.

Вони вважали, що се буде неодмінний вихід з теперішньої боротьби, але побоюються її наслідків, бо, як Британці говорять, наслідком такої умови німецький промисл піде вгору і сильно розвинеться, перевисшуючи величину витворів навіть передвоенного часу.

НІМЕЧЧИНІ ГРОЗИТЬ БЕЗРОБІТТЄ

БЕРЛІН, 12. вересня. — Тутешні часописі заповідають, що коли справа Рурщини не буде скоро вирішена, то в Німеччині настане велике безробітте наслідком замикання фабрик ізза недостачі угля.

САМОСТІЙНІСТЬ ІРЛЯНДІЇ БІЛЬША ЯК ДРУГИХ ДОМИНІЙ

ЛОНДОН, 12. вересня. — Голова конституційного комітету Ірляндської Вільної Держави, Деррел Фиґґіс, пише в одній з тутешніх часописий, що Ірляндія на ділі має більшу независимість аніж другі доминії Великої Британії, бо постанови найвисшого суду в Ірляндії є остаточні і влада британського трибуналу в Ірляндії скасована.

ПРЕЗИДЕНТ ІРЛЯНДІЇ СПОМИНАЄ БОРЦІВ ЗА ЇЇ ВІЛЬНІСТЬ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 12. вересня. — Президент Ірляндії Косґрейв вернувся нині домів разом з другими членами ірляндського правительства, з котрими приїхав був сюди на день приняття Ірляндії в члени Ліґи Народів.

Звітники часописий питались його, яке враженне зробило на нього принятте Ірляндії в члени сім'ї независимих держав. Він відказав, що вчасі того святочного дня для Ірляндії він бачив перед собою лиця борців і мучеників за вільну Ірляндію — Ґриффита і Коллинса і все думав собі, що вони повинні би бути тут, а не він.

НАСТРІЙ ПРОТИ ІТАЛІЇ СЕРЕД ЧЛЕНІВ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 12. вересня. — Ані Рада ані Збір Ліґи Народів не осмілились виступити проти заборчої політики італійського премієра і його виступів проти Ліґи, але представники малих держав нишком зачинають роптати проти Італії.

ІТАЛІЯ НЕ СПІШИТЬСЯ ПОКИДАТИ ОСТРОВ КОРФУ

РИМ, 12. вересня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що італійський премієр Беніто Муссоліні не подасть раді амбасадорів, коли Італія покине грецький остров Корфу. Наперед, кажуть італійські урядовці, Греція мусить покарати виновників убиття уталійських членів аліянтської комісії, а також сповнити всі другі домагання Італії, а щойно тоді може бути бесіда про опорожненне острова Корфу і віддачу його грецькій владі.

ШУКАЮТЬ ФРАНЦУЗА В АМЕРИЦІ СПЕРЕД 80 ЛІТ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Французькі суди оголосять в американських газетах, що глядають капітана Леопольда де Валензарта, котрий виїхав до Америки в 1843 році.

Для нього є спадок у Франції у сумі 1,000,000 франків.

СТРАТИ ЯПОНЦІВ ІЗЗА ЗЕМЛЕТРУСУ

ТОКІО, столиця Японії, 12. вересня. — Загальні обчислення страт наслідком землетрясення представляються так:

Згинуло 150,000 осіб. Вони згинули від удару спадаючих мурів, в огні, або від заливу бурливими филями моря.

Загальне число померлих, загублених і ранених обчислено на 1,356,749 осіб.

Домів знищених є 315,824.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО РУХУ.

Цілий ряд вістий з України представляє небувалий зріст українського національного руху. В большевицьких газетах справа без упину товчеться під найріжнійшими рубриками.

Ось хочби відомий большевицький агент Затонський, як доносять харківські „Вісти", мав говорити на всеукраїнськім зїзді завідуючих „політосвітою (політичною освітою), що українське село зненавиділо місто та що селянський рух проти диктатури пролетаріяту прибирає форми українського національного руху.

На сьому самому зїзді (він відбувався в Харкові ще 10. мая) говорено про потребу зарадження чогонебудь на сі, для московських зайдів та їх агентів, невідрадні відносини. Говорив агент Затонський: „Треба збудувати мости через безодню, що залягла межи містом і селом."

Отсих мостів придумано два. З одного боку придумано місток, яким московські агенти моглиб лекше переходити з помосковщеного міста в українське, національно свідоме село. Для сеї цїли має послужити так звана українізація України. Московські чиновники мають навчитися української мови, щоби українські селяни не могли їх пізнати, як вони прийдуть на Україну рабувати добро для Москви.

Другий місток призначено для того, щоби Українці могли по ньому перейти з українського села в московське місто та помосковщитися. Для сеї цїли большевицький уряд нанимає тепер цілий довгий ряд московських хуліганів, відомих з нападів на самостійність української мови, української культури, на відрубність українського народа від московського. Ось і маємо в большевицьких газетах на Україні виступи відомих чорносотенних професорів, як Кутепова, Грушевського і другі, з острими випадами на український національний рух, перемішані з покаяннями сих професорів перед большевицькими „отцями-сповідниками".

Який вислід буде сих заходів большевицьких обрусителів? Чи справді український селянин не пізнає Москаля, як почне йому цвенькати буцімто по українськи? А так воно певно буде, коли большевицькі українізатори України з гори заявляють у „Вістях", що петлюрівську мову треба перекласти на радянську. Зрештою, хочби й Москалі справді навчилися говорити по українськи так плавно, як харківська перекупка, то чи й тоді український селянин буде такий короткозорий, щоби не пізнати фарбованих лисів?

Колиб навіть і се мало їх здурити, то виступ московських чорносотенців на стовпцях большевицьких газет розікриє як не можна краще очи на глупу хитрість московських окупантів. Навіть як большевицькі русифікатори закличуть собі зза границі на допомогу ще й такі світила московського україножерного націоналізму, як Флоринський, Савенко та Щоголев, та прикажуть їм уже отверто навертати на московство „совєтську Малоросію", то все на нічого не придасться обрусителям. Український народ, котрий перестояв чверть тисячиліття царських доцільних обрусительних заходів, перестоїть крутарські заманювання московських большевиків, яким довго не встоятися навіть на своїй Московщині.

Одинокий вислід з большевицької політики буде такий, що межи московським а українським народом виросте така глибока прірва, що моста над нею побудувати вже ніхто не потрафить. А відомо, що з сього не Україні самоперше прийдеться жалувати.

ЛЮДИ ПРО ЛЮДИЙ.

Вуглевій Комісії Злучених Держав, яка має розслїджувати всесторонно стан вуглевого промислу, предложили сими днями представники властителів копалень мягкого вугля свої обрахунки, з яких малоби виходити, що майнерська юнія впливає зле на видатність праці майнерів. Інжинери та менажери сих підприємств намагаються доказувати, що неюнійні робітники працюють краще та що вони добувають за ті самі гроші більше вугля, як юнійні робітники.

Богато американських газет розписалося з сього приводу про коштовність юній, про великі кошти, які буцімто падуть на зуживаючу вуголь публику і т. и. Декотрі накинулися на робітничі організації з нелицюючою лайкою та мало не кличуть поліцію, щоби здержала робітників приступати до робітничих організацій.

Все те через те, що жмінка менажерів, розглядаючи кошти добування вугля, поповнила кардинальну похибку, розглядаючи видатність людини такими самими очима, мірячи її такою самою мірою, якою міриться видатність праці неживої машини. Правда, при обрахованню видатности машини береться під увагу всі кошти та всі висліди праці, шукаючи обставин, серед котрих кошти найнизчі, а вислід праці найвисшнй. Та сього способу думання не можна примінити до живої людини, бо жива людина попри те, що працює, виробляє, ще й живе, як інжинер і як менажер. Живої людини не можна мірити як неживу машину, бо ціль людини не лежить в праці, а життю. Як машина існує для праці, так людина працює для існування. Хто сього не розуміє та трактує людий як бездушні машини, той не доказує нічого другого понад се, що він на менажера промислу не надається, бо не розуміє одного основного факту промислу.

В углевім промислі, де ходить о машину, там перше питание, як ся машина працює, як вона виробляє розмірно до коштів; де ходить о людину, там потреба людини стоїть понад потребами промислу. Холодні, безсердечні відзиви менажерів про робітників можуть мати наслідок такий, що серед робітників назбирається бажанне говорити так само бездушно й безсердечно про менажерів та інжинерів. Пишучи всякі рапорти, треба було пригадати собі слова, які вони чують в неділю, що хто сіє вітер, збирає бурю.

ПОВОРОТ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО З ПЕРЕШКОДАМИ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Гостина чи інтерованне?

Ще й досі не вияснились усі подробиці, звязані з поворотом Митрополита гр. Шептицького до краю. Відомо лише, що митрополита по його затриманню на ст. Дідичах на короткий час було доставлено до Варшави, а звідти його відпроваджено до Познаня. Чи є Митрополит у Познані гостем кардинала Дальбора, як кажуть одні часописи, чи є він там інтернований у монастирі милосердних сестер, як кажуть другі, цього досі встановити не вдалось.

Дотеперішній перебіг подій, після останніх докладнійших відомостей, виглядає так.

Арештованне Митрополита.

Уночі з 22. на 23. серпня, о годині 11-й, при провірці на станції в Дідичах поспішного поїзду, який їхав з Відня до Львова, в спальному возі задержано Митрополита Шептицького, який їхав зі своїм секретарем о. Ковальським до Львова. Супроти виданого міністерством внутрішних справ розпорядження, яким забороняється Митрополитови вїзд до Польщі, польська державна поліція візвала Митрополита до опущення воза. Секретар Митрополита о. Ковальський заявив, що Митрополит є тяжко хорий. Тоді поліція зарядила відлучення спального воза від поїзду. По усуненню решти пасажирів, уставлено віз на бічному шляху та окружено поліцією. Рівночасно поліція звернулася до Варшави по інструкції.

Перевезенне до Варшави.

На слідуючий день, 23. серпня, вагон з хорим Митрополитом та його секретарем перевезено до Варшави.

Митрополита тимчасово було приміщено в монастирі милосердних сестер. У стінах монастиря Митрополит користувався „повною свободою", але сторінніх осіб до нього не допускали.

Дня 25. серпня до Варшави прибув познанський кардинал Дальбор, який мав побаченнє з митрополитом Шептицьким у стінах монастиря.

Заява міністра Гломбіньского.

Міністер віроісповітань і народньої освіти Гломбіньсскі зробив співробітникови „Газети Поранної слідуючу заяву:

„Як відомо, митрополит Шептицький після виїзду зі Львова за кордон провадив усюди політику проти Польщі, причинився до підпертя правительства Петрушетича, звісного ворога Польщі і це правительство називав своїм. Несподіваний виїзд митр. з Відня до Польщі послідував проти звісного йому бажання польського правительства, а, наскільки нам звісно, також проти бажання Ватикану. Не лише в інтересі публичного порядку, але також в інтересі поваги церкви і достоїнства її найвищих достойників польське правительство приневолене було здержати подорож митрополита до Львова і порадити йому, щоби задержався або в Познані або в иншій місцевости, яку вкаже, числячися рівночасно з його здоровлям".

Митрополит у Познані.

Варшавський кореспондент „Росової Ґазети" повідомляє:

„Митрополит гр. Шептицький виїхав у Познань. Він там якийсь час буде гостем кардинала Дальбора".

Супроти того телеграфує власний кореспондент „Накануне":

„Міністер внутрішних справ Кернік повідомив, що митрополита Шептицького разом з його секретарем каноніком Ковальським інтерновано у монастирі милосердних сестер у Познані".

Справа архипастирського посланія.

„Курер Польскі пише:

„Звісно, що з о. митрополитом ведено переговори в справі заяви, яку мав би зложити, щоби вможливити собі поворот до краю. Одначе до порозуміння в справі тексту заяви не прийшло".

До справи цеї „заяви", в властиво архипастирського посланія, можемо подати слідучі пояснення з цілком авторитеного джерела:

Правдою є, що коли митрополит Шептицький останнього разу перебував у Римі, то польський уряд через римського амбасадора Скижньского звернувся до нього з пропозицією написати перед своїм поворотом до карю архипатирське посланіє до вірних. Написанне цього листа мало бути умовою допущення повороту митрополита до краю. Гр. Шептицький згодився таке посланіє написати.

Коли текст посланія був готовий, то гр. Шептицький подав його у французькім перекладі Скжиньскому на перегляд. Скжиньскі цілком згодився зі змістом і формою посланія. Тоді український текст посланія було відправлено до Львова, де воно відповідними чиниками було дано до друкарні, щоб його видрукувати і розповсюдити.

Невідомо, чи на приказ із Варшави чи з власного почину, однак львівська поліція впала вночі до друкарні, розсипала вже готовий склад і сконфіскувала текст посланія, гостро заборонивши друкувати й розповсюднювати його.

Митрополит Шептицький, вертаючи до краю, мав отже слово амбасадора Скжиньского, а що „Курер Польскі" пише, убцім-то „до порозуміння в справі тексту заяви не прийшло", то се чиста вигадка. До порозуміння прийшло, тільки польський уряд відограв тут гидку провокаційну ролю.

Берлін, 27, серпня. 1923.

Радянин.

ДАЛЬШЕ ЗМЕНЬШЕННЄ ПОЛЬСЬКОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ.

З Варшави доносять, що міністер закордоних справ Сейда рішив дати димісію 300 урядникам, занятим в польських закордонних представництвах.

ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Другий Всеукраїнський Конґрес відбудеться дня 25. і 26. жовтня с. р. в Филаделфії, Па., зі слідуючим порядком нарад:

1. Отворенне Конґресу.
2. Звіт уступаючого Виділу.
3. Дискусія.
4. Реферати:
а) Політичне положенне укр. земель — п. М. Залізняк.
б) Політичне положенне українських земель під забором Польщі — п. В. Целевич.
в) Матеріяльна допомога краеви — др. В. Галан.
г) Активна боротьба українського народу проти окупантів — п. В. Целевич.
ґ) Економічні взаємовідносини між американською іміграцією і старим краєм — редактор О. Ревюк.
д) Піддержка української преси і видавництв в краю — о. В. Лотович.
е) Політична орґанізація української іміграції в Америці — п. О. Ревюк.
є) Проєкт нового статута.
ж) Українське шкільництво в Америці.
5. Ухваленнє резолюцій.
6. Уділеннє абсолюторії уступаючому Виділови.
7. Вибір нового Виділу.
8. Біжучі справи:
а) Справа дому Українського Народного Комітету.
б) Запити і внесення.

Право висилати делеґата на Конґрес мають всі відділи Січи, У. Н. Союза, Провидіння, Ліґи Горожан, Ліґи Витеранів, Народньої Помочі та самостійні місцеві товариства, які являються членами Обєднання.

Кождий делеґат мусить виказатись повновластю свого Товариства.

Українські Громади:—

Присилайте своїх делеґатів на Конґрес, бо на ньому вирішиться спосіб нашої дальшої праці, чи схочемо дати поміч нашим братам в їх боротьбі з ляшнею, чи відмовимось!

На Конґресі мусить бути переведена орґанізація всіх наших сил тут в Америці, щоб ми могли виступити перед світом як зорґанізована свідома і карна частина українського народу.

Тому ґотуйтесь на Конґрес!

Наради відбувати-муться в салі Клюбу Українських Горожан при 849 Н. Френклин Ст., в Филаделфії, Па.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:

о. Лев Левицький, предс. **Теодор Грицей**, рек. сек.

КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У СТАРОМУ КРАЮ.

VII.

МУЗЕЇ.

„Музей Товариства Просвіта" оснований завдяки старанням пок. Костя Паньковського й Вол. Шухевича, при бібліотеці Тов. „Просвіта". В 1905. р. коли то основано „Національний Музей" (Львів ул. Мохнацького 42) Тому 1911. року віддано музей „Просвіти" до "Національного Музею".

Національний Музей ім. митрополита Андр. Шептицького (вул. Мохнацького 42). Оснований 1905. р. З початку містився при св. Юрі а від 1911 р. в закупленій митрополитом Шептицьким палаті (Мохнацького 42). Це найбільший і найціннійший український музей на західних українських землях. Музей складається з відділів: рукописного, стародруків, архіву ікон, історичних портретів, страої зброї, наші, золотництва, тканин етнографії, народньої орнаментики, археольоґії, нумізматики, галерії образів і т. д. Кустосом музею є д-р Ілеріон Свєнціцький. Музей отворений для сторін щодня. В 1923. році закуплено для музею вельми цінну збірку килимів Наддніпрянської України. Збірку привіз із Наддніпрянської України і придав для Нац. Музея п. Іван Пещанський.

Музей ім. Т. Шевченка при Наук. Тов. иммені Шевченка (Львів ул. Чарнецького 24) міститься в 12 великих салях. Музей оснований у 90-тих роках заходами б. голови Наук. Тов. ім. Шевченка, професора Михайла Грушевського. Упорядкував музей 1921 р. артист-маляр Іван Труш. Музей богатий відділом етноґрафії, церковними памятниками, національним артистичним промислом, над народньою штукою, а передівсім збіркою народньої кераміки старої й нової з уусіх земель заселених українцями, богатий відділ Гуцульщини та незвичайно цінної вартости тканин і стро українські килими з Наддніпрянської України. Крім цього є галерія образів і портретів сучасних малярів.

Музей Ставропіґійського Інститута, найціннійший національний музей на зах. українських землях, з оригіналами давніх грамот і декретів. Містився при вул. Бляхарській ч. 11. При відступі Москалів з Галичини вивезно 1915 р. музей до Росії (до Ростова над Доном). Тепер польське правительство на основі риського договору домагалося звороту музею у Росії. Кажуть, що збірки музею совети прислали до Варшави. Що одначе з ними діється, покищо, не знати.

Музей Народнього Дому історично-археольоґічний вивезено також 1915 р. до Росії (до Ростова)

Музей оо. Василіян з археольоґічною збіркою подоступний для сторін.

VIII.

Руханково-стрілецьке товариство „Сокіл" у Львові (ул. Руська ч. 20) основане дня 11. лютого 1894. р. Ціллю товариства є виобразування членів у руханці при помочі спільних вправ, спільні прогульки, відчит, прогульки над культурним і економічним розвитком українського народа засновування читалень, бібліотек, курсів неграмотних, кружків тверезости, господарських спілок, крамниць, торговель, кас і взагалі освітних і економічних інституцій.

В товаристві уладжується також вправи пожажної сторожі, стріляння до цілі, їзди на кони й колесах (бісиклях), плавання, веслування, фехтування, співу й музики.

Для оживлення товариського духа служать відчити й розправи про руханкові справи, а також товариські забави, руханкові продукції на боєвищах і аматорські вистави.

Передвійною головою „Сокола-Батька" був проф. Іван Боберськой. Головно його заходами скликано 28. червня 1914 р. пропамятний величавий зїзд Соколів і Січей, у Львові на площі „Сокола-Батька". Площа ця має 22.621 метрів. ТТперішний голова „Сокола-Батька" є директор Народньої Торговлі Микола Заячківський. Д-ри М. Волошин І. містоголова, Степ. Гайдучок II. містоголова. В склад старшини входить крім цього ще 12 членів. Товариство видає свій фаховий часопос, брошури про руханки, гро і забави та уладнує вправи і фестини на площі „Сокола-Батька" за Стрийським парком.

Товариство числило перед війной 1142 філії у Галичині та дві філії на Буковині (в Чернівцях і у Вижниці).

Філії були в отсих повітах:

Скількість філій Сокола"

в повіті:	перед війною:	відновлені по війні:
Березів	3	—
Бережани	30	—
Бібрка	24	2
Богородчани	5	—
Борщів	26	1
Броди	18	—
Бучач	24	—
Городенка	6	—
Городок	26	—
Гусятин	26	—
Добромиль	9	1
Долина	18	1
Дрогобич	18	—
Жидачів	23	1
Жовква	22	—
Заліщики	14	—
Заліщики	14	—
Збараж	18	—
Зборів	13	—
Золочів	37	4
Калуш	17	1
Камінка Струм	23	—
Коломия	3	—
Косів	1	—
Ланцут	1	—
Ліско	6	—
Львів	56	6
Мостиска	16	—
Надвірна	5	1
Перемишль	31	1
Перемишляни	26	1
Печеніжин	1	—
Підгайці	30	5
Рава Руська	27	1
Радехів	24	—
Рогатин	44	—
Рудки	32	1
Самбір	31	—
Скалат	22	—
Сколе	8	—
Снятин	2	—
Сокаль	26	—
Станиславів	30	2
Старий Самбір	24	—
Стрий	52	7
Стрижів	1	—
Сяник	8	—
Теребовля	29	—
Тернопіль	28	1
Товмач	21	—
Турка	5	—
Цішанів	14	—
Чортків	17	—
Яворів	12	—
Ярослав	9	—
Разом	1142	37

По 30. VI. 1923 подало 3 місцевости подання о заснованя філій „Сокола-Батька".

„Січі" — ведуться окремо.

Руханкове Т-во „Січ" міститься :: Львів, ул. Корняктів ч. 1.

РІДНЯ ПІСНЯ

Наймилійша для нас в світі —
Се пісня рідненька,
Вона будить любов, діти,
Чарує серденька.

І розважить, приголубить
І правду розкаже,
Душу хору, серце збудить,
Ясний шлях покаже.

Пісня рідна й слово рідне —
Се батько і ненька,
Хто не любить її щиро,
Тому жить гіренько.

Пісня — сила, сонце ясне,
Наука, просвіта —
Тож любіть ви рідну пісню,
Українські діти!

Не цурайтесь свого слова,
Співайте усюди,
То нас чужі пошанують,
Скажуть, що ми люди...

Вінніпеґ, 1923. **С. М. Доровщук.**

ГАЛЛЄР СЛУЖИВ І ЦІСАРЕВИ І ПОЛЬЩІ

Поляки є незрівнаними майстрами в перелицюванню своїх цінностий. Яркий зразок того мали ми змогу завважати на відношенню їх до Пілсудського, а отсе можемо провірити, що говорили вшехполяки про нинішнього свого „богатера" Галлера в 1914 р... Підчас московської окупації львівські вшехполяки попалили за собою всі мости і станули явно на московську службу, доносячи на усіх своїх „родаків", скоро вони не були москвофілами. Тоді то поруч „Слова Польского" виходив у Львові двотижневник „Зедночене", редагований Сстаніславом Ґрабським.

Між іншим в першому числі того орґану находимо таку денунціяцію, а в парі з тим і досадну характеритстику „ґенерала броні" Галлера:

„Через цілий час по виході леґіонві зі Львова командант Галлер виконував поручення австрійської влади куже совісно. Вже в Рудках почав нагальну австрофільську аґітацію, інтриґуючи при тому поміж страшинами „леґіону", крикливвим домаганням платень і чимраз нагальнійшими спробами туманення умів. Взагалі старався він вмовити в дружини, щоо внои є військом і творять леґіон підчинений військовій владі, не дивлючись на те, що ці дружини не зложили іще присяги. Одначе чим більші були його зусилля тим наглядційшим був противний успіх. Коли на бенкеті, виданому в честь страшинського корпусу леґіонів, вніс Галлер супроти команданта сяніцької залоги тоаст в честь Франця Йосифа І. як „нашого начального вожда" не додаючи ні солва про Польщу... запанувала гробова тиша..."

Трохи пізнійше Галлер зрадив того „начального вожда", за яким так розпинався, але се йому не пошкодило в опінії земляків, які дихали тимже духом, що він...

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З RIVERHEAD, N. Y. І ОКОЛИЦІ.

Члени бр. св. Івана Хрестителя з Mattituck, L. I., скликують збори в справі заснования парохії в Riverhead, L. I., або де збори призначуть її. Проситься тому Українців з West Hampton, Spione, Eastport, Moriches, Wading River і т. д. ласкаво явитися в неділю по обіді 16. вересня о годині 3. до Riverhead в польській гали коло польського костела. Прийдіть всі як один бо найвисша пора пробудитися зі сну. 14-15

ЗА МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ.
Н. Худяк, предс.; **Р. Демчук**, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРАНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ТРЕТИЙ ТОМ.

(58)

І це незадоволення було таке щире, таке правдиве, що віану було неможливо ухилятися. Тойделінда подивилась на Анґелю, ніби чекаючи, що вона прийде їй йна поміч. Але Анґеля цілком не підносила своїх довгих шовкових вій і відривала пелюстки червоної Рубекії, начеб запитуючи квітку як Орадула.

„Графине!" промовив Іван, встаючи і відсуваючи стілець на бік; „коли я на таке ласкаве запрошення відповідаю, що я всеж відходжу, то я почуваю себе обовязаним навести причини цього, значність яких може виправдати те, що я не роблю ужитку з надміру вашої ласки. Вам я не можу відповісти, як иньшим моїм знайомим, що я маю справи, що я задовго був тут і незабаром вернуся. Ґрафине, це не мій світ, це не те коло, в якім я можу жити. Від чверти року я є щоденним гостем в ціх колах; я жив з членами високого товариства звичайним його життям. Я згоджуюсь, що члени цього товариства мають право і причини жити так, як вони це роблять. Але я не маю жадного права на це. Я призвичаєний до иньшого способу життя, моє істновання має иньші життеві умови. Ви тут вгорі гуртуєтеся лише для самих себе, миж, нище громадянство, злучені всі перстнями одного ланцюга. Вас робить незалежними ваше становище; тому ви живете як люде, якими керує лише власна воля. Нас тулить життя одного до другого і еґоїзм та великодумність мають у нас цілком иньші умови ні у вас. Я не надаюся до цього кола. Я соромлюся бути гордим супроти тих, кого ви зневажаєте, і не можу покірно схиляти ґолови перед тими, яких ви прославляєте. Я не можу бачити бога там, де ви йому молитеся, і не можу забувати його там, де ви з нього глузуєте. Над вашим колом носиться чар, який спричинює те, що тут з всього глузують і все заперечують; хто говорить тут правду иньшому у вічи? І кого люблять тут, коли його не бачать? Добрі приятелі біжать разом манівцями. Один падає і ломить собі карк. Добра ніч! Добрий приятель був колись. Иньший біжучи не ломить собі карку, але він марнує своє майно; його полишають бігти разом далі, ніхто не скаже йому: виступи, ти гинеш! Але раз він спотикається і тоді разом з ним лежить в порогі його майно і честь його предків. Добра ніч! Його імя викреслюють з ре;стру касино. Доброго приятеля вже нема. Хоч ми знали і вчора, що він гине і гине в цей спосіб, але ніхто иньший цього не знав, і ми полишали його бігти з нами. Сьогодня це знають вже також иньші, сьогодня ми більше з ним не знайомі. Коли приятель боїться прийти разом з нами, коли він лишається дома, ми говоримо, він боязкий, скупий, він герой пантофлі. А якіж поняття панують тут про жінок! Яке родинне життя! Які драми в середині і які комедії назовні! Яка віртуозність в грісі! Яке обожествлення скороминаючих радостей! І де вони кінчаться, якаж порожня нудота життя там; яка самогубна пересиченість! Ні, графине, я не можу більш дихати в цій атмосфері. Ви маєте слушність, бо вам все це дає щастя, але я мусів би збожеволіти від цього! Тому я йду геть звідси, ґрафине! Вибачайте мені мої сміливі слова! я був незручний. Я говорив без милосердя про фізіономію товариства, на перкеті якого я ще стою. Я був невдячний, давши вислів моїй антипатії там, де иньші були толерантні до моїх хиб та неграбностей і відпровадили мене призно до дверей з кола, в якім я був завжде смішним і де з мене всеж не ґлузували у вічи; але я був примушений висловитися, ґрафине, ваша добрість примусіла мене до цього, ви запросили мене незвичайно ласкаво лишатися і я мусів довести, що мене кличуть звідси ще важнійші причини.

Графиня Тойделінда встала також в часі промови Івана; її очі світились, її обличчя проясніло, її уста порушувалися, ніби вона повторювала кожде слово. І коли він кінчив говорити, вона схопила його руки і пролебеділа не тямлячи себе: „Не правда? — Ви говорите так! Ви говорите тепер так, як я говорила перед сорока роками, коли я опустила світ. Світ тепер ще такий, яким був тоді!"

При цім вона пристрастно стрясла його руку і казала далі: „Ідіть! — ідіть до дому, сховайтесь під землею у вашій копальні. Бог з вами всюди... завжди... Бог з вами! Бог з вами!"

Вона не помітила, що Анґеля встала також з свого місця.

І коли Іван прощаючись схилився, вона роблячи крок вперед промовила твердим, рішучим тоном: „Коли ви підете звідси, то ви підете не самі, я піду також."

Її обличчя запалало при цих словах.

Іван стояв на висоті ситуації.

З цеї височини викликаючої заворот голови промовив він до Анґелі з цілковитою присутністю духа: ви добре зробите контесо! Завтра день народження князя Теобальда. До завтрашнього ранку ви можете бути у нього, і він готовий приняти вас в свої обійми.

Контеса Анґеля зблідла як мармурова статуя.

Вона впала в свій фотель, червоні пелюстки розірваних квітів лежали розсіяні біля її ніг.

Іван вклонився з великою повагою, поцілував руку Тойделінді і відійшов.

Ах! і поза межами магнетичної держави є люде, що полюбивши якусь душу не забувають її ніколи.

— — — — — — — — —

Коли Іван відійшов, граф Едмунд з цікавости відвідав ще раз дам.

Контеса Анґеля була привітнійша ніж звичайно.

Коли вони прощалися, вона сказала до свого кузена: „піди до Салісти і скажи йому, що я запитую про його здоровля. Ґраф Едмунд мав досить артистичного спокою, щоб заховати своє здивовання, і ідучи по сходах він почав стиха наспівувати арію Фіґаро з „Севильського голяра".

Фальшивість жінок
Ніколи не дослідити,
Ніколи не дослідити.

— — — — — — — — —

А контеса Анґеля ще тогож самого дня написала лист до князя Теобальда.

(Наступного дня був день народження її діда.)

Зміст листа був такий: „Я не приїду до дому. Прощай."

— — — — — — — — —

Наступного дня говорили що про Івана і його дуель.

На третій день його забули. „Прощай!"

(Далі буде).

ПОЗІР! БОФАЛО І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ІМ. О. О. НИЖАНКОВСЬКОГО

буде виставлена драма в 5-ти діях (Григорія Цеглинського)

КАРА СОВІСТИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1923

Початок о 7-мій годині вечером.

НА ГАЛИ ПАРОХІЯЛЬНІЙ при збігу улиць Fillmore і Oneida.

На се представлення запрошуєм усіх чесних Українців і Українок тутейших і з околиці, тому що довгий час не грано такого представлення як се для усіх як старших так і молодших; усі зобачуть образ поневолення старенького тата рідними синами. Хто прийде певно не пожалує.

За вдоволення ручить **Заряд.**

ОБРАЗОК ЗІ ЛЬВОВА

У трамваю кондуктор підходить до панка, що держить в руках невеличку валізочку і домагається за неї окремої плати. Панок гостро розяснює, що це ручний клуночок. Байдуже — належиться плата. Панок не має „дрібних", тільки 50.000. Кондуктор має тільки дрібні і користає з нагоди, щоби вмістититись. Виплачує решту в 100-марківках. Панок розлючений. Протестує і на найблищій зупинці виходить. Пересідаю з ним до другого трамваю. Він платить за білет і валізку 100-марківками. Кондуктор протестує. Не має часу рахувати. Домагається вищої монети. Панок доведений до скажености, стає нараз фільософом і добуває нових 50.000 марок. Кондуктор починає виплачувати тисячками, але швидко тисячок не стає.

— Хіба вам дати дрібними? — питає панка.

У вагоні регіт. На колінах панка зростає гора паперу. Вмішується якась дама. Показує на скільність грошей, які ледви вдержує подорожний, і каже до кондуктора:

— Прошу вас, пане кондуктор. Цей пакуночок за який ви взяли оплату, є багато менший як цей другий, що його тримає перед собою цей пан. Чому ви від нього не домагаєтесь плати?

І невідомо чи це жарт, чи поважно. Панок не знає, чи кинути цими грішми в пику дамі чи кондукторові, чи їхати далі чи висідати.

Якийсь Жид з іронічним супокоєм закінчує це все сентенцією:

— Я не дивуюсь, що е тепер люде, які дивляться на гроші з обридженням і думають тільки над тим, якби їх викинути...

(„Діло"). Орест Ордан.

Ольга Д.

БАЙКА

З давен давна, у пралісі,
З Самотою Смуток жив
І надівсе він у світі
Діти-слізоньки любив.
І Самота не від того —
Пропадала без дітий,
Хоч було їх вже як много,
Хоч який Сум був лихий...
Спокій близько від них жив,
Часто заходить любив;
Сльози пестив без кінця —
Його вдача вже така.
З давен давна, у пралісі,
З давен давна так було,
Що рік річно нове щастя
Тут в хатині зацвіло...
Раз вечірною порою
Тут Веселку надесло;
Її тут і не згадали
І не затужив ніхто...
В тихе царство Самоти
Непрошена Веселка йди,
В дарі — не копу туги —
Великий міх сміху несе.
Веселко, де ти?! схаменись!
Сльозам ти сміх несеш —
Таких дітий не заманиш!
І в пустий сміх їх не вбереш!
Та Веселка штуки знає,
Тихцем сльози викладає —
Смуток лишивсь сиротою,
Без сліз дрібних, без Спокою.
Бо за сльозами Спокій
Зараз відлетів в вирій —
Та листки стали шуміти,
Те сирітство лагоїти...
Чудотворного бальзаму,
Вітер де то назбирав,
Пану Смуткови до серця
Обережно прикладав.
І найбільший лікар в світі,
Пан Час, дива наробив
Тай Смуткови до головки
Краплю забуття впустив.
Вже недовго з Самотою
Смуток у пралісі жив,
За сльозами-діточками,
Він ніколи не тужив.
Хоч Веселка тут весною
Знов непрошена прийшла,
Ані Самоти, ні Смутка
Тут на диво не найшла.
Веселка туги не знає,
Перли сміху розсіває,
Сльози любить і пестить,
Бо таку вже вдачу має.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Після відомостий з Петрограду і анґлійських кореспондентів, приїхав до Росії Ґрандес як представник Злученої Телеграфічної Преси? Сей новий гість здесь буде орґанізував в Росії відділ Англійської Телеграфічної Аґенції, яка буде подавала відомости про Совітську Росію Англії, Злученим Державам, Бразилії, Австралії і Японії. Чи Ви знаєте, що Ґелмар турецькі циґаретки дають Вам якість, коли звичайні дають Вам лишень скількість?

ДОПИСІ

ПІТСБУРГ, ПА.

Відділ 396 У. Н. С. при народній роботі.

Невелика числом українська громада у тім куті міста Пітсбурґ, де проживають члени У. Н. С. відділу 396. Досі і чутки не було про той патріотичний гурток наших членів і громадян. Однак мусить ся сказати, що наша мала кольонія не заснула мертвим сном, а тільки робила народню роботу без шуму і гуку. Ми вірили, що народня праця дає вдоволення і без великого розголосу.

Є тут між нами люди з околиць Бурштина, які поставили собі за завдання помочи особливе українській гімназії в Рогатині. Ми довідалися, що Ляхи задумують спольщити наш нарід через школи та що у відповідь на їх визов Українці, хоч як бідні і знищені війною, позакладали приватні школи, а між ними гімназію в Рогатині. Длятого ми завязали місцевий комітет „Рогатинщини" і забралися збирати складки.

На коляду зібрали ми від цих жертводавців: по $2.00 зложили: І. Пшеничка, А. Федьків, М. Андреїв, М. Куцій, Ів. Варунок, Д. Іванців, В. Цілюпа, Ф. Цілюпа, Ів. Бекіш, В. Атаманчук, О. Чернецький, Ів. Недільський, О. Іванців, Т. Куруна, М. Федунок, П. Бекіш, І. Слободяник, О. Соколовський, І. Семчишин; по $1.00: І. Атаманчук, М. Сташко, Ю. Іванів, І. Драпала, П. Якубів, П. Перегінець, Н. Грайчук, Г. Ждумяк, М. Дяк, А. Довгий, І. Катеринюк; — І. Коруна 50 ц., А. Федунок 25 ц. і А. Ясеницька 25 ц.

Крім того зложили жертви на руки Н. Крижалка, В. Цілюпи і І. Катеринюка слідуючі: Марко Федунь $5.00; Ілія Слободзяник $2.25; Іван Атаманчук, Іван Сенчишин, Петро Якубів, Іван Бекіш, Петро Бекіш, Іван Карунок, Павло Слободзяник, Теодор Романів і Михайло Диринюк по $2.00; Теодор Коруна, Олекса Іванців, Михайло Дяк, Василь Тимків, Андрій Федьків, Василь Аатаманчук, Николай Антошків, Іван Пшеничка, Михайло Кримський, Николай Грайчук, Олексій Чернецький, Теодор Цюлюпа, Дмитро Антончин, Петро Перегінець, Танас Федунок, Андрій Слободзяник, Іван Стехна, Николай Якубовський, Григорій Кліщ, Василь Цюлюта, Іван Катеринюк і Ник. Крижалка по $1.00; Яць Федунок і Іван Драпала по 50 ц.; Павло Янків і І. Куруна по 25 ц.

7а політичних вязнів жертвували: В. Ільчук $2.00; І. Семчишин $1.00; по 50 ц.: В. Цілюпа, І. Бекіш, Ф. Цілюпа, І. Пшеничка, І. Слободяник, М. Федунок і дрібними жертвами 50 ц.

Загальний рахунок є такий:

З коляди	$52.00
Збірка колекторів	48.75
На вязнів	7.50
З балю 12-го мая	98.37
З від касн. пожиченоловодії 7	
Разом	$206.62
З відділ. каси пожичено	8.00
Усього	214.62

Із тої суми післано для вязнів $50.00, а $150.00 на українську гімназію в Рогатині, двома пересилками. На першу посилку $50.00 маємо вже відповідь з краю, яку оттут долучуємо, а на $100.00, які вже вислали, сподіємося повідомлення леде день.

Вязням післалисьмо на руки Земельного Банку, щоби доручив відносному комітетови.

Решту суми зужито на оплачення пересилки.

Подаємо цей звіт не для самохвальби, але на те, щоби наші родимці не думали, що ми мертві для народу та щоби заохотити і других для несення помочі своїм рідним людям. Притім хочу зазначити еще, як ми, українські робітники оттут задивлюємося на українське питання в старім краю. Уперед всього ми не хочемо нічого знати про ніякі діленици українського народа на географічні чи політичні частини. Ми всі оден нарід одної неподільної України! Ми не хочемо і не дамо розділити себе ніяким політичним „махерам". Вороги поділили нас насилою, але ми знаємо, що це є тиранія над українським народом. Саміж ми не станемо повторювати злочинної роботи за ворогами. Ми походимо з Галичини, але вважаємо рідними братьми не тільки Галичан, але усіх Українців, деби вони не перебували.

Ми не віримо і не бажаємо собі такої політики, яка розколюлаби нас на західних і східних Українців, а підіпремо лише ті змагання, які будуть прямувати до злуки усіх українських земель в одну цілість, як оден нарід, як одну державу. Вважаємо, що вже крайня пора, щоб затерлися всі ріжниці поміж ріжними околицями нашої батьківщини та стати твердо на однім, що йдемо всі разом, всі поруч себе для здобуття своєї держави.

Нема Малої і Великої України, нема галицької її придніпрянської орієнтації, а є тільки одним-одна вітчина для всіх нас: Україна!

Чи з над Кубані, чи з над Дону, Бога, Дніпра, Дністра або Буга, чи з Лемківщини, Підкарпаття чи Підкавказя, з Криму, зі степів чи з Зеленого Клину або з американської еміґрації, ми всі єсьмо і хочемо бути одні, з одною державою, з одною владою — а тепер у однім фронті для одної цілі, а це для рівночасного визволення усіх.

Досить гріху сповнили наші прапрадіди, коли розділили українську державу на частки, досить гріху сповнив наш нарід в недавній минувшині нещасною діленицею, а вже більше тої самовбийчої політики не допустимо. А так, як ми орієнтуємося у нашім гуртку, думаю, що мислить кождий свідомий Українець.

Бо це тільки вода на млин нашим ворогам, щоби викопати штучну пропасть поміж ріжними частями нашого народу. Розєднаних лекше приборкати і передержати в тюрмі. Одноцільної всеукраїнської струї ніхто не загатить. У світі збирається на велику хуртовину. Надходить буря, знищить нас розєднаних, а винесе на волю, коли будемо стояти кріпко разом.

Проте не даймо збити себе з дороги хочби найріднішому братови чи другови, а маймо тільки оден клич:

Хай живе Одна Нероздільна Україна і Оден Свобідний Український Народ!

Член в. 396 У. Н. С. і тов-а „Рогатинщина".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 229 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 1. годині пополудни в церковній гали в неділю, 16. вересня. На порядку нарад є дуже важна справа до полагодження, котру треба конечно полагодити. Кождий член нехай старається вирівнати свій довг, бо інакше може наробити собі непотрібних видатків. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Коцюпка, предс.; В. Тарас, секр.

ІСТ ЮНҐСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 16. вересня в італійській гали від ч. 124—12-та ул. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Кошелка, пр.; Й. Залановський, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48 повідомляє, що триквартальний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 16. вересня в церковній гали. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол.—Т. Катулька, пр.; М. Ільків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. о. Николая, від. 106 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о годині 1.30 попол. в неділю, 23. вересня в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — М. Петрів, предс.; В. Гриньків, секр.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ ФАРМА 53 акри, в добрім положенню, 25 миль від Ню Йорку, сад 1600 овочевих дерев, 5 акрів ліса, решта засаджена, дім на 10 кімнат, всі уліпшення, 6 других забудовань, озеро, машинерія, 6 коров, 2 коні, 1300 курий, 100 гусий, 60 качок, 200 голубів, фарма зараз при місті, можна купити її дешево або статися спільником. Голоситися до: 03—

F. FILANOWSKY,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street,
New York City.

НА ПРОДАЖ послідні 23 лоти в Homestead, 60x122 і більші. Ціна від $300 до $850 на легонькі сплати. Хто купить сейчас, дістане 10% опусту. Приходіть або пишіть до: Geo. Seniutowich, c/o Schwencke Land and Investment Co., 277 Broadway, New York City.

97-98, 03-04,8,9,14,15

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 250 акрів, 80 акрів доброго ліса, 2 доми, 1 новий, 1 старий, велика стодола, курник, шопа, фермерські знаряди, 2 милі до міста. Ціна $2.800, готівки $1.600, решта на легкі сплати.

2) Фарма 138 акрів, 40 акрів ліса, дім на 9 кімнат і 5 других будинків, 8 дійних коров, 2 бики, 2 коні, 6 безрог, 80 курий, миля до міста. Ціна $3.700.

3) Фарма 50 акрів, дім, стодола, курник, 4 корови, 4 ялівки, 2 коні, 2 безроги, 100 курий, близько міста. Ціна $3.000.

4) Фарма 13 акрів, дім, стодола, 1 кінь, 1 корова, 30 курий, фермерські знаряди. Ціна $2500, готівкою $1500 а решта на легкі сплати.

5) Фарма 8 акрів, дім, стодола, 1 миля до міста, вода сама іде до хати, гарні овочеві дерева коло дому. Ціна $600.00, готівкою $400.00. 11-14

6) Фарма 10 акрів, дім на 8 кімнат, стодола, курник, 1 миля до міста. Ціна $800.00.

7) Фарма 100 акрів, 30 акрів доброго ліса, дім на 10 кімнат, стодола, курник, шопа і другі забудовання, 10 коров, 1 бик, 4 ялівки, 2 коні, 200 курий, 3 безроги, фермерські знаряди, 1 миля до міста. Ціна $4500, готівкою $2500 а решта на легкі сплати.

LUKACZ PRONKO,
Box 68, Stratford, N. Y.

НА ПРОДАЖ 10 акрів землі, нові будинки, земля урожайна, на українській кольонії в Millville, N. J. Добра комунікація, близько фабрічні міста. Ціна $1600, половина готівкою. Голоситися або приїзджати на адресу:

RUZIA STOLAR,
R. F. D. No. 4, Millville, N. J.
14-15